

ONDERZOEK HOOFDLIJNEN VAN DE BEGROTING

Onderzoek van het Platform Medezeggenschap MBO over de naleving van de
Handreiking Instemmingsrecht op de hoofdlijnen van de begroting.

Oktober 2025

Platform
**Medez
eggen
schap**
MBO

Inhoudsopgave

Inleiding.	3
Uitgebreide samenvatting	4
Wat ons opviel (in volgorde van de sheets):	6
Antwoorden op de vragen.	7
Samenvatting van de antwoorden op de open vragen.	19

Inleiding

Het Platform Medezeggenschap MBO heeft jaarlijks de aangesloten geënquêteerd over de naleving van de Handreiking Instemmingsrecht op de hoofdlijnen van de begroting.

Het meest recente onderzoek dateert van 2024. Van de toen 47 aangesloten ondernemingsraden hebben 30 de enquête ingevuld. Dit document geeft een overzicht van de respons op de vragen over de 'Hoofdlijnen'. Van de onderzoeken uit voorgaande jaren is geen rapport opgemaakt. De resultaten zijn steeds gepresenteerd en besproken tijdens de jaarvergaderingen die het Platform elk jaar in de maand maart organiseert. In 2020 kon deze jaarvergadering geen doorgang vinden vanwege de heersende pandemie. Daarom is toen voor de aangesloten een rapportage gemaakt.

Naast de resultaten op de volgende pagina's geven wij in deze inleiding ook een korte beschrijving van de opmerkingen bij de vragen die niet in het overzicht op de volgende pagina's zijn opgenomen.

Gevraagd naar verbetering van het proces op instemming hoofdlijnen van de begroting geven respondenten aan dat er behoefte is aan meer, regelmatig en vooral ook tijdig overleg over de financiële gang van zaken.

Men ervaart onvoldoende aandacht vanuit het CvB en voelt zich niet altijd serieus genomen. De door de instelling gehanteerde tijdlijn wordt als te krap ervaren: aanleveren van informatie en vraag om besluitvorming ligt te dicht op elkaar.

Hoewel men bepaald niet tevreden is over de informatievoorziening geven vrijwel alle respondenten aan toch tevreden te zijn over het proces. Van de 30 respondenten geeft 23 procent een onvoldoende aan het proces. 22% Van de respondenten vindt het proces goed verlopen en 55 procent beoordeelt het met een voldoende.

Hoopgevend is dat de vertrouwensrelatie met het CvB goed is. 13 Procent geeft aan geen goede vertrouwensrelatie te hebben met het CvB.

Bij sommige aangesloten bestaat behoefte om meer informeel overleg, meer openheid over gevolgen van te nemen besluiten.

Door meerdere ondernemingsraden wordt gevraagd om heldere richtlijnen, aansturing en coördinatie vanuit het Platform. Zo staan we gezamenlijk sterker bij onderwerpen als carrière perspectief en zeker bij uitgangspunten voor een beleidsrijke begroting.

Wouter van der Toorn, voorzitter

Uitgebreide samenvatting

Hier volgt een samenvatting van dit onderzoek vergezeld door voorstellen om het proces van instemming op de hoofdlijnen van de begroting te verbeteren. Deze aanbevelingen zijn gebaseerd op de input die is verstrekt.

Informatievoorziening & Transparantie:

- **Tijdige en Correcte Aanlevering:** Zorg ervoor dat alle benodigde stukken tijdig en correct worden aangeleverd. De OR moet alle informatie proactief ontvangen, zonder dat ze erom hoeven te vragen.
- **Duidelijke Specificatie van Uitgaven:**
 - Verbeter de specificatie van uitgaven. De huidige 30/70 verdeling is te globaal.
 - Gebruik een gedetailleerdere specificatie, bijvoorbeeld een onderscheid tussen L-schalen + instructeurs (operationele posten) en de rest, inclusief management (overige begrotingspunten).
 - Zorg voor een concrete weergave van de verdeling onderwijspersoneel en ondersteunende diensten.
- **Maandelijkse Financiële Rapportage:** Implementeer een maandelijkse financiële rapportage aan de OR om de transparantie en controleerbaarheid te verbeteren.
- **Duidelijke Definitie van 'Hoofdlijnen':** De term 'hoofdlijnen' is te vaag. Definieer de 'hoofdlijnen' helder en specifiek, zodat er geen ruimte is voor misinterpretatie. De kaderbrief dient als uitgangspunt.
- **Meer Samenhang met Kwartaalrapportages:** Zorg voor meer samenhang tussen de hoofdlijnen van de begroting en de kwartaalrapportages om consistentie te bevorderen.
- **Duidelijke Instemming:** Geef in de handout duidelijk aan waarop de instemming betrekking heeft (bijv. de hoofdlijnen zoals gedefinieerd in de kaderbrief).
- **Allocatiemodel Inzicht:** Geef de OR meer inzicht in het allocatiemodel.
- **Docent/Groepsratio's:** Maak de docent/groepsratio's onderdeel van de hoofdlijnen.

Procesverbetering & Planning:

- **Vroegtijdige Betrokkenheid:** Betrek de OR in een vroeg stadium bij de begroting, de uitgangspunten van de beleidslijnen en de realisatie.
- **Verlengde Beoordelingstijd:** Geef de OR meer tijd om de hoofdlijnen van de begroting te beoordelen en instemming te verlenen. Een termijn van minimaal één maand wordt aanbevolen.
- **Planning:** De planning voor de totstandkoming van de begroting en de hoofdlijnen van de begroting expliciet maken.
- **Gestandaardiseerd Overleg met RvT:** Implementeer een gestandaardiseerd overleg met de Raad van Toezicht (RvT) over de begroting om de visies van beide organen op elkaar af te stemmen.
- **Meer Beleidsgericht:** Maak de begroting beleidsrijker door gedurende het jaar bepaalde posten nader uit te werken in overleg met OR en CvB.

Expertise & Ondersteuning:

- **Deskundige Ondersteuning:** Raadpleeg zo nodig een deskundige.
- **Versterking CSR Ondersteuning:** Ondersteun de studentenraad beter, omdat de begroting voor hen een lastig thema is.
- **Tools & Kennis:** Voorzie de OR van de nodige tools en kennis om de cijfers/percentages te kunnen beoordelen.

Overige Aanbevelingen:

- Wettelijke Basis: Hoewel de wettelijke basis voldoet, is het belangrijk om de medezeggenschap te versterken door middel van voldoende informatie.
- Begroting: De begroting moet meer zijn dan een uitbreiding van de hoofdlijnen; het moet een echte begroting zijn.

Wat ons opviel (in volgorde van de sheets):

Er zijn mbo-scholen waar de Hoofdpijnen van de begroting niet (3%) of onregelmatig (6%) aan de orde komt. De meeste ondernemingsraden worden wel tijdig geïnformeerd (69%).

Niet alle noodzakelijke informatie komt naar de OR, het meest ondergesneeuwde document is de managementletter die slechts 19% van de Or's bereikt, maar ook andere documenten worden onvoldoende gedeeld zoals de risicoanalyse (32%), de investeringsbegroting (42%), het allocatiemodel (61%), het meerjarenbeleid (68%) en het formatiebeleid (61%).

Werkdruk is één van de minst besproken belangrijkste onderwerpen (42%) en concrete afspraken om tot verbetering te komen zijn slechts bij 3 % van de respondenten gemaakt. Dit is ongewenst en zorgelijk.

Gunstig is dat 68% van de OR niet instemt met de begroting zonder met de (C)SR te hebben afgestemd. Minder gunstig is dat slechts 45% van de aangesloten Or's regelmatig tussentijdse rapportages met betrekking tot de begroting en de realisatie bespreekt.

42% van de respondenten weet niet zeker of de OR wel voldoende expertise in huis heeft.

20% van de respondenten geeft aan niet te weten wat de procedure is bij als geen instemming wordt verleent op de Hoofdpijnen van de begroting.

32% Beoordeelt het proces van monitoring na instemming met een voldoende, 68 procent van de respondenten beoordeelt de monitoring als goed.

Als er overleg is met de RvT over de Hoofdpijnen van de begroting beoordeelt 11 procent dat overleg met een voldoende. Opgemerkt moet worden dat er dan sprake is van een vrijwillig overleg.

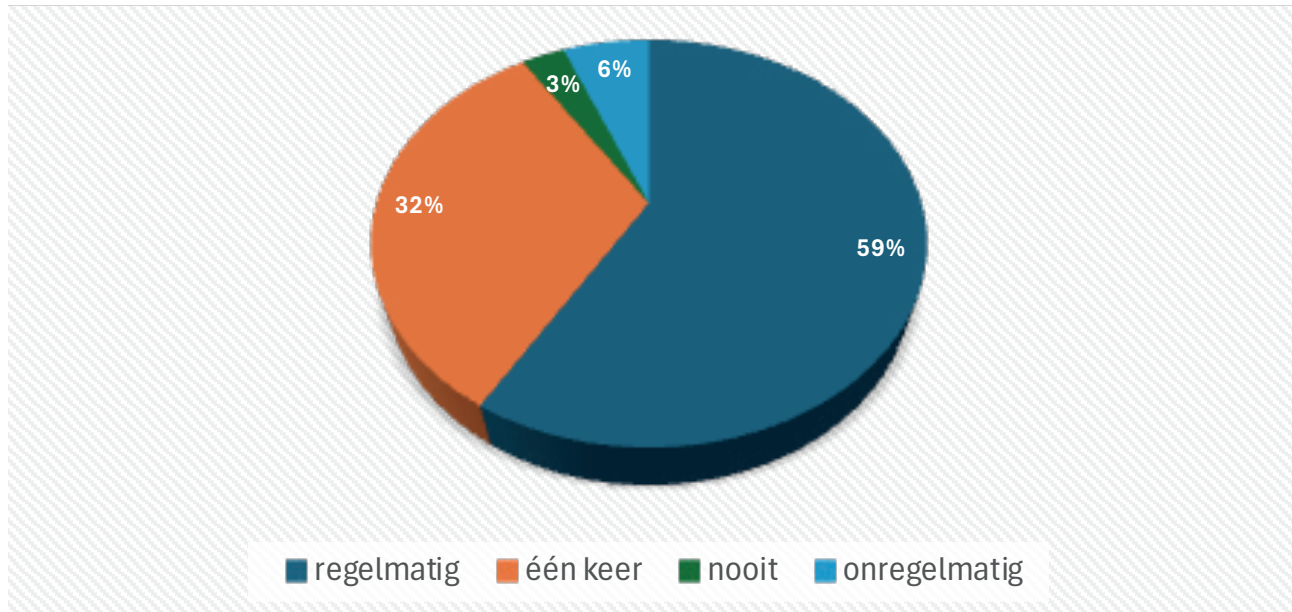
Kijkende naar de hoofdpijnen zoals ze beschreven zijn in de handleiding kunnen we hier concluderen dat niet alle hoofdpijnen met de financiële uitgangspunten voldoende aan de orde komen, zie met name de antwoorden op de vragen 11, 12 en 13.

Samenvatting van de antwoorden op de open vraag met betrekking tot het begrotingsproces:

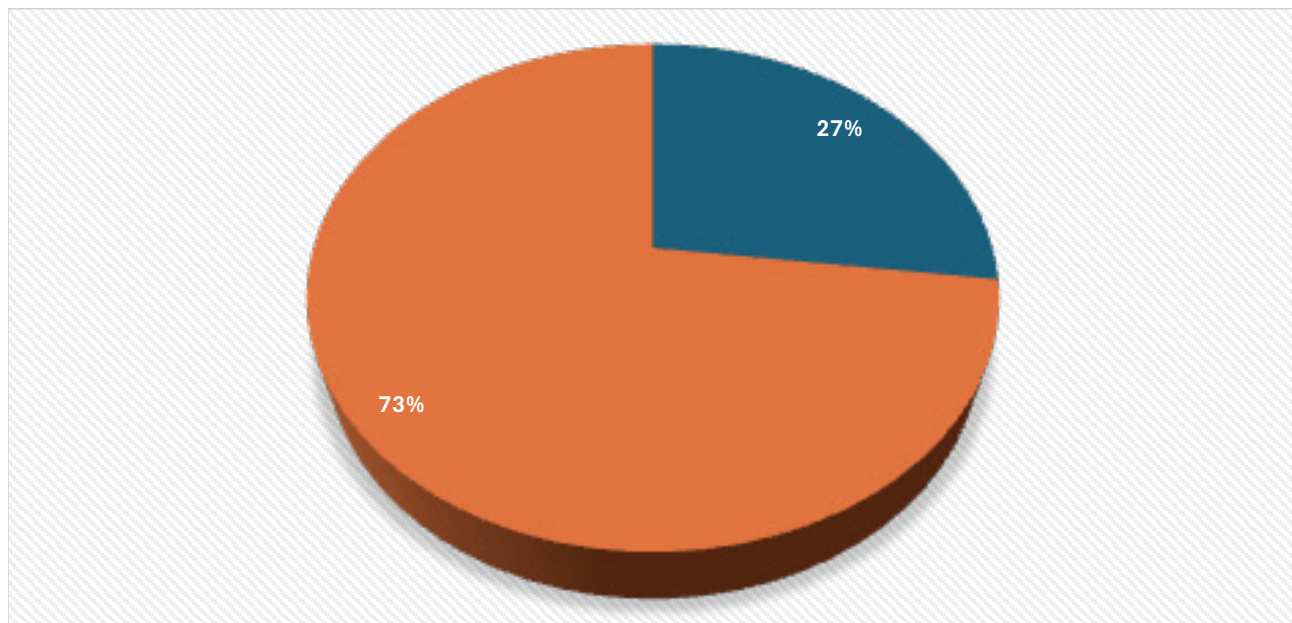
- Lever alle stukken tijdig en correct aan, geef duidelijke specificaties over de uitgaven in periodieke financiële rapportages.
- Zorg voor meer samenhang tussen hoofdpijnen en periodieke rapportages, en een zorg voor helder begrip van het percentage in de hoofdpijnen van de begroting.
- Zorg voor vroegtijdige betrokkenheid van de OR, met ten minste één maand de tijd om de hoofdpijnen van de begroting te beoordelen.
- Zorg voor een passende afstemming met de Raad van Toezicht over het begrotingsproces.
- Versterk de expertise van de OR en zorg voor ondersteuning vanuit de HR en de financiële afdeling.
- Zorg voor een ordentelijk proces en voortgang dat van tevoren met elkaar is afgesproken, waarin de noodzakelijke stukken en overleg goed is afgestemd en vastgelegd in tijd.
- Zorgelijk is het dat de hoofdpijnen (vragen 11,12 en 13) zoals afgesproken in de handreiking onvoldoende uitgewerkt worden.

Antwoorden op de vragen

1. De hoofdlijnen van de begroting worden..... besproken

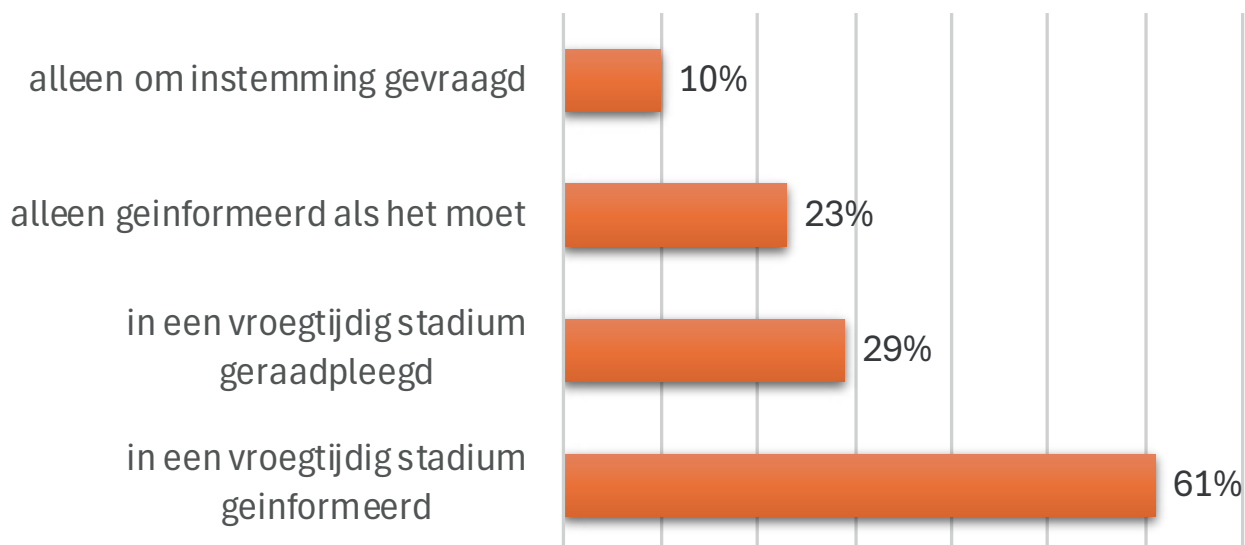

2. De bespreking van de hoofdlijnen behelst:

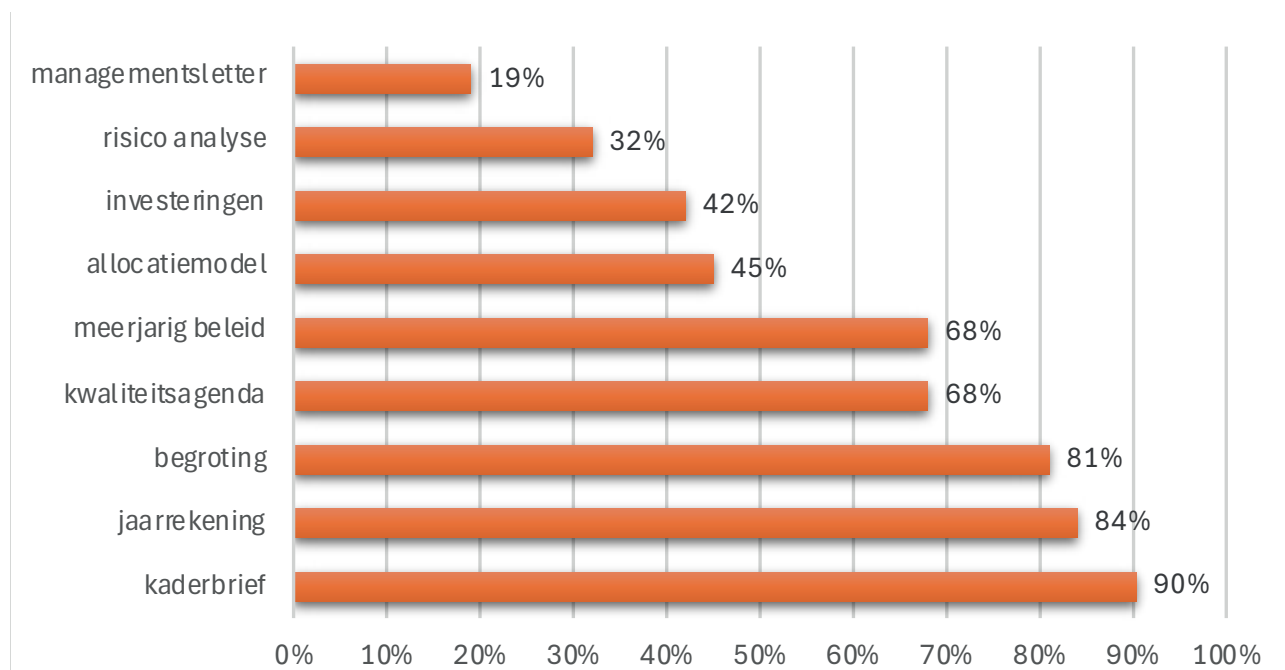

3. De ondernemingsraad wordt (meerdere antwoorden mogelijk)

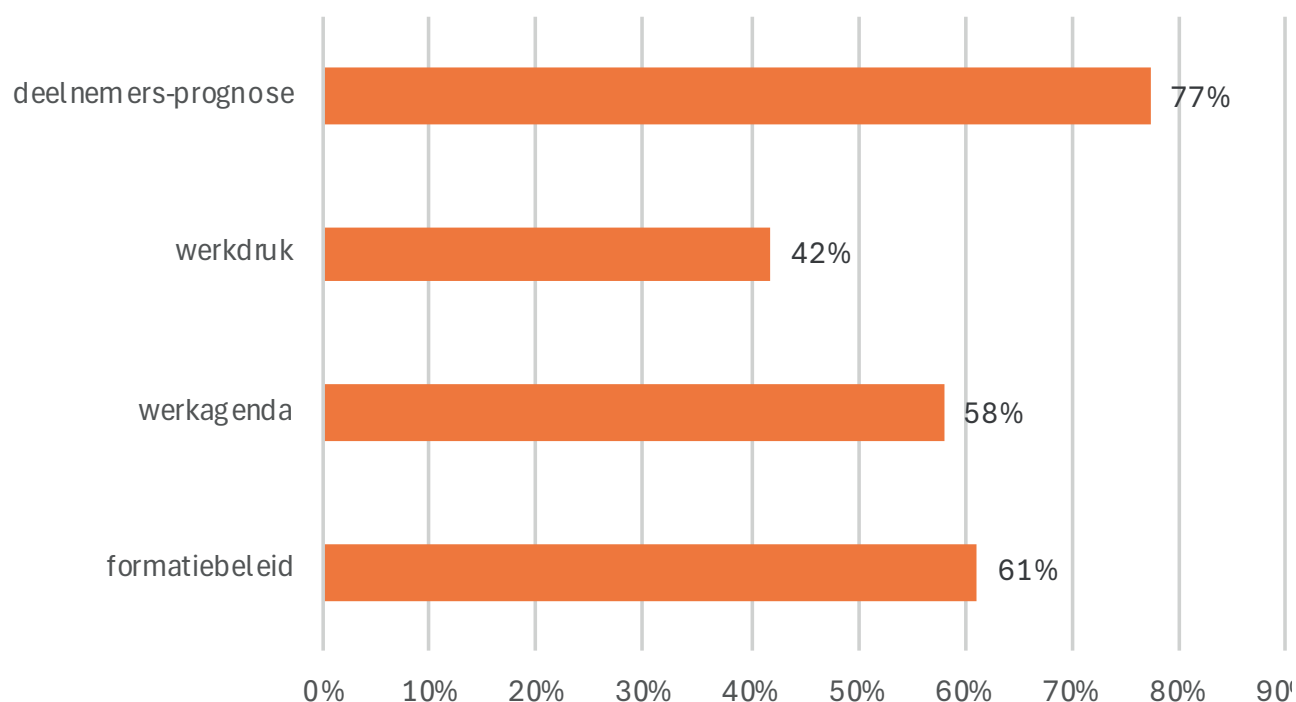
De OR wordt:

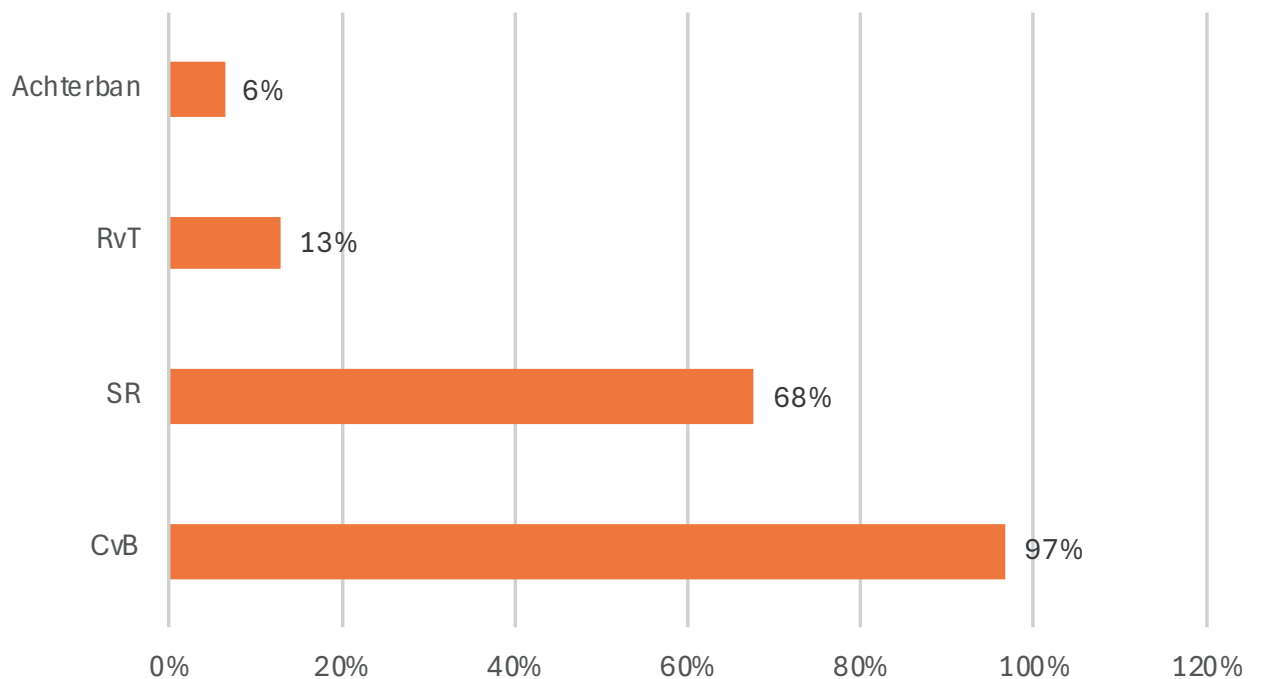
4. Welke van de benodigde documenten komen aan bod? (meerdere antwoorden mogelijk)

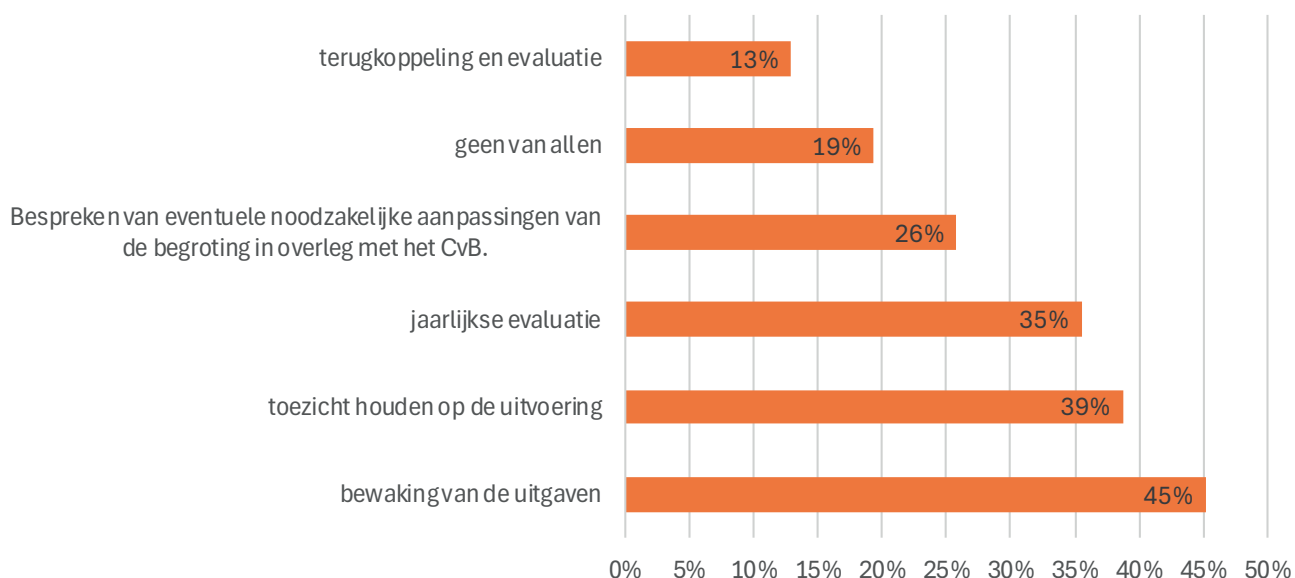
5. Welke onderwerpen worden besproken? (meerdere antwoorden mogelijk)

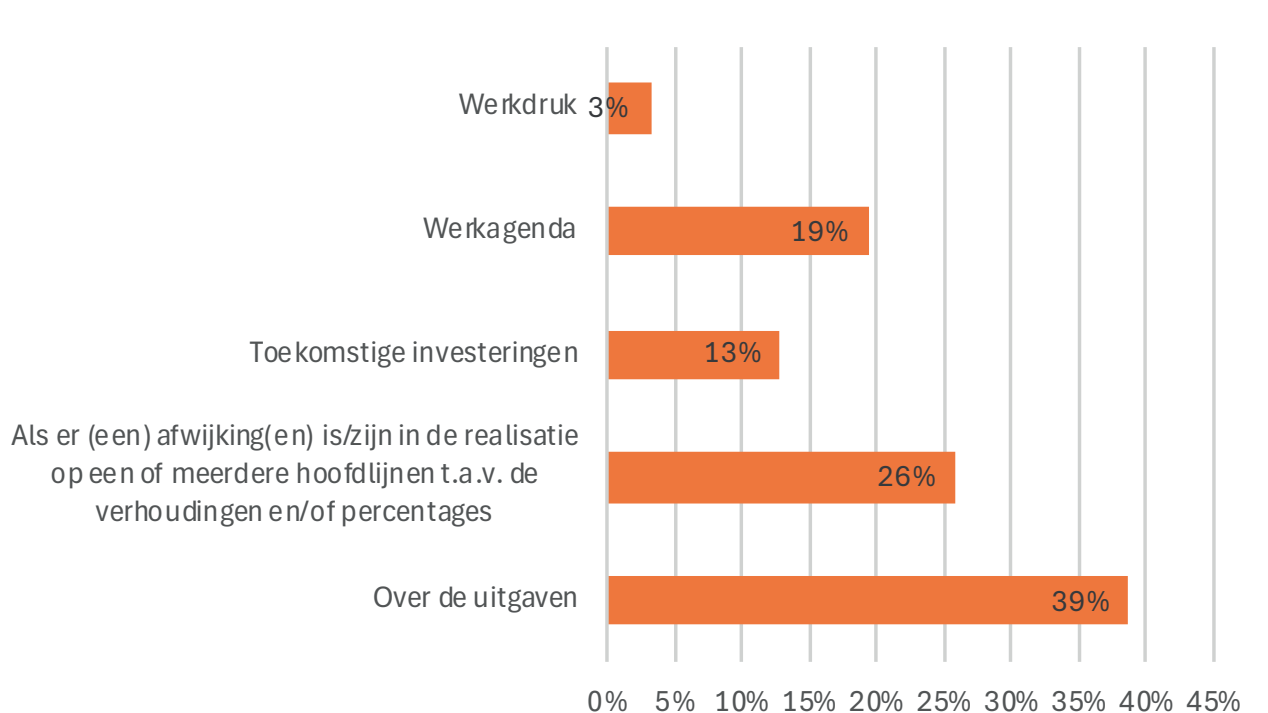
6. Met welke partijen overlegt de OR voordat instemming op de hoofdlijnen van de begroting wordt gegeven? (meerdere antwoorden mogelijk)

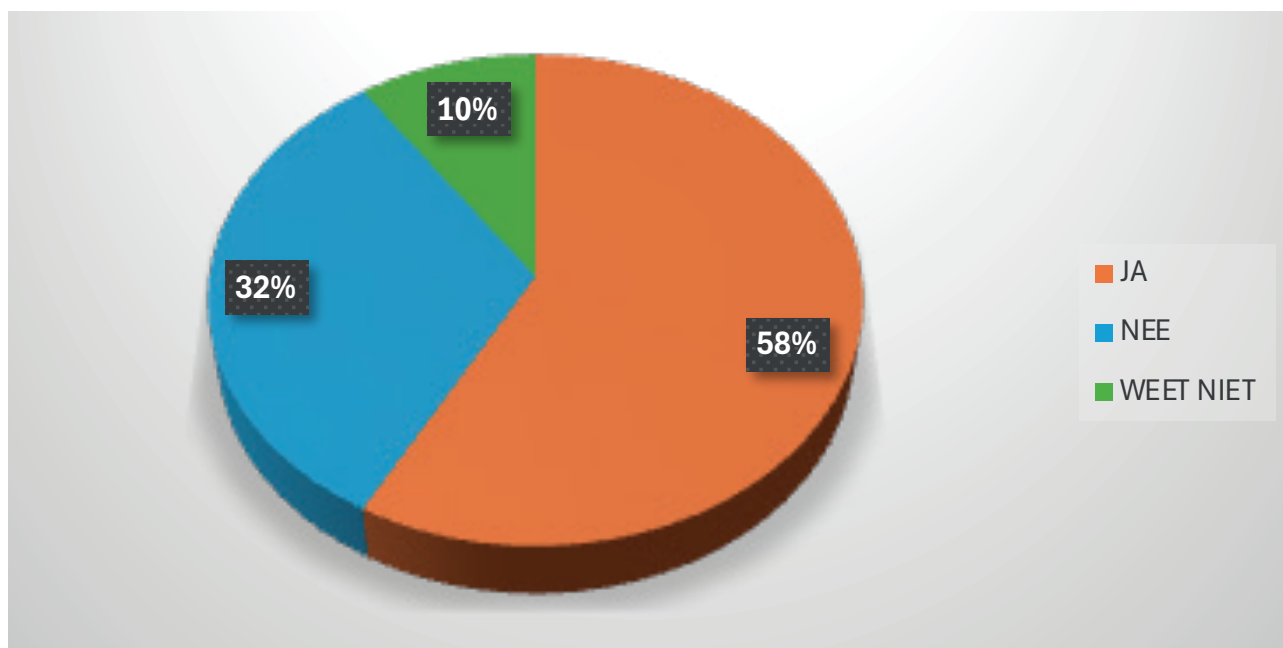
7. Op welke wijze monitort de OR de hoofdlijnen van de begroting na instemming te hebben gegeven? (meerdere antwoorden mogelijk)
 35% evalueert jaarlijks en 39% houdt toezicht en 45% bewaakt de uitgaven.

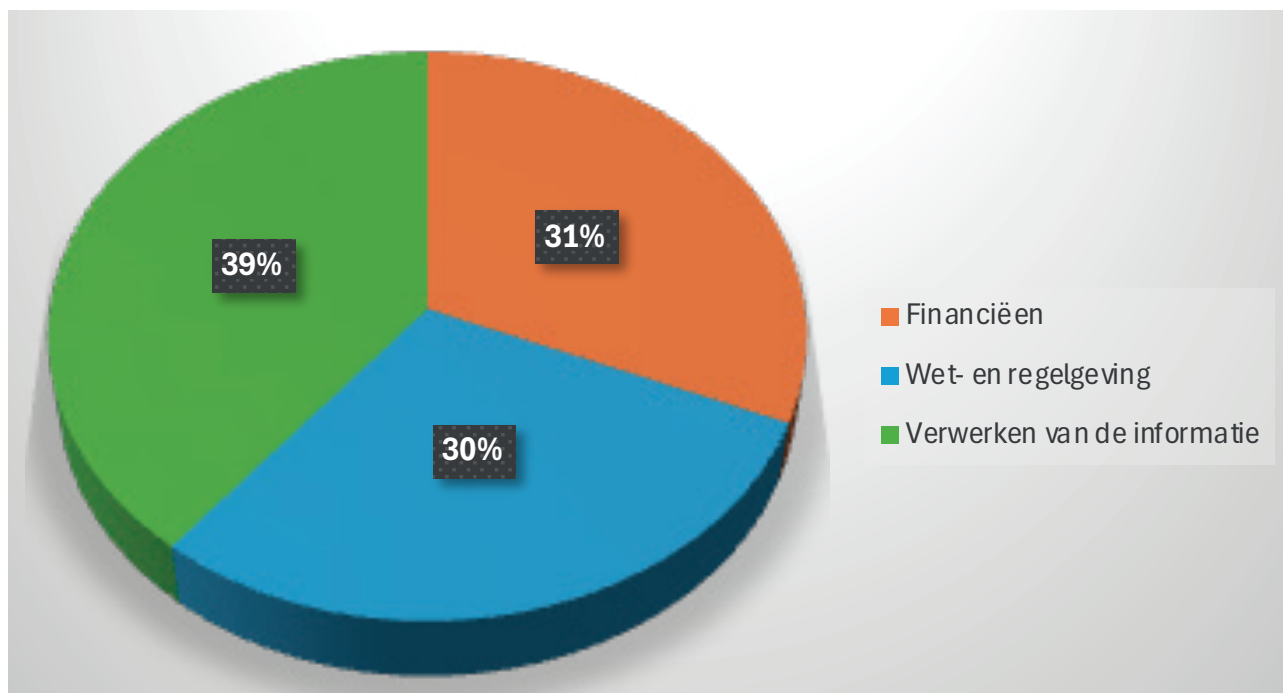
8. Welke afspraken zijn of worden er gemaakt? (meerdere antwoorden mogelijk)

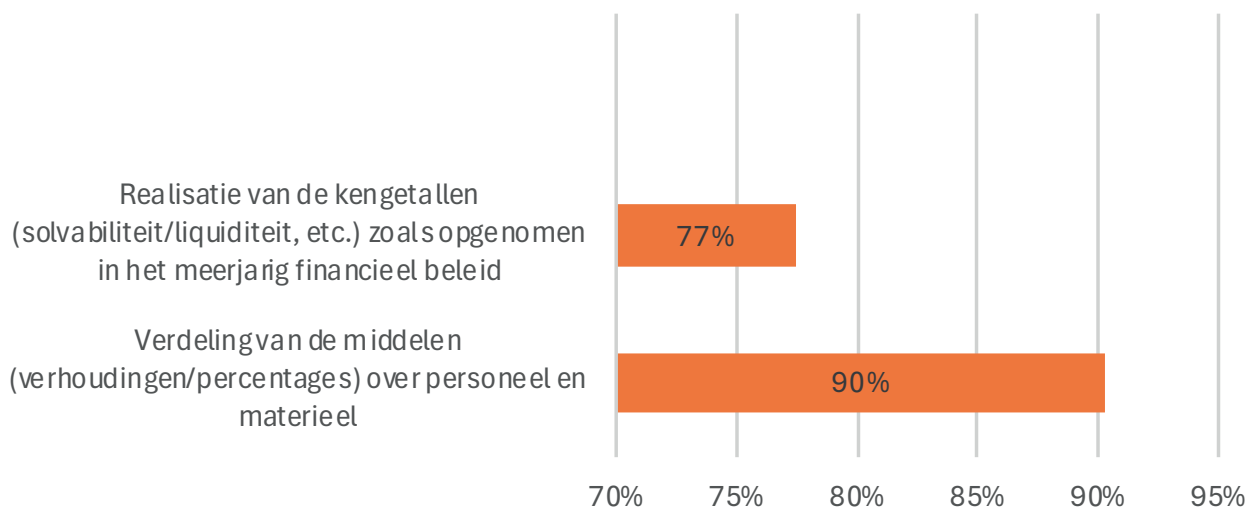
9. Is er of heeft de OR voldoende expertise?

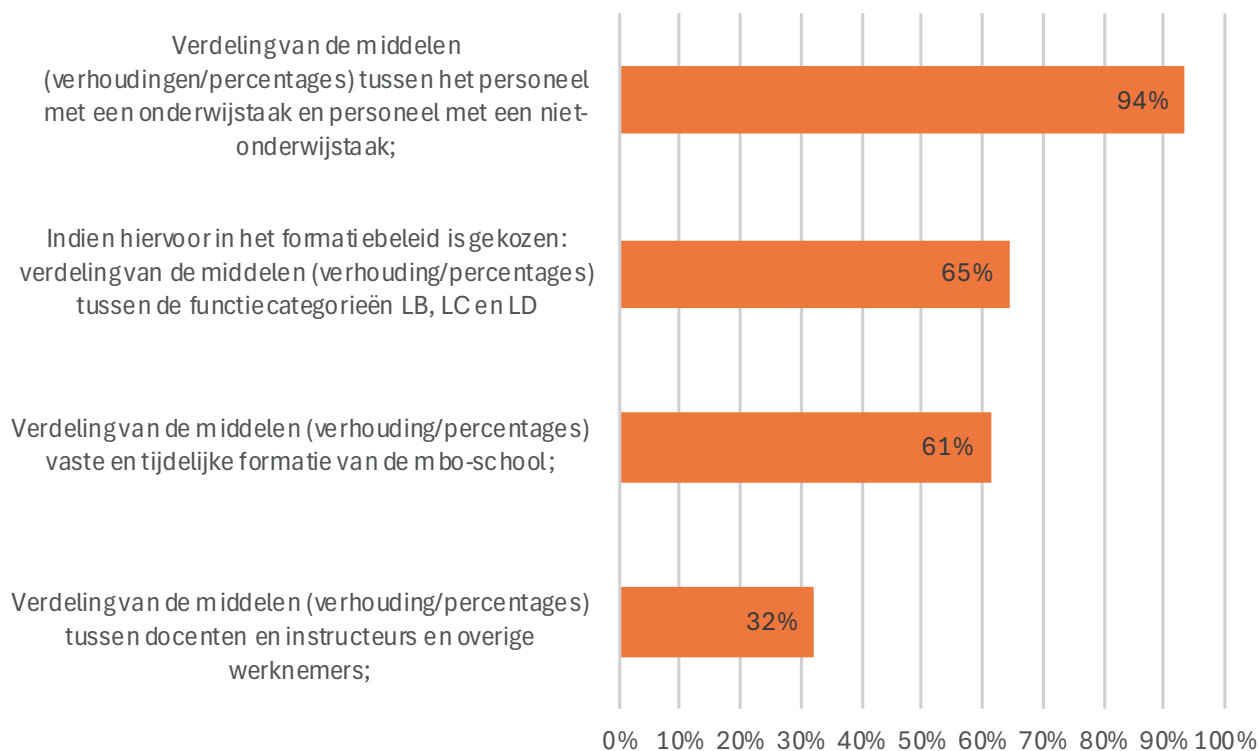
10. Op welke terreinen is er onvoldoende expertise ? (meerdere antwoorden mogelijk)

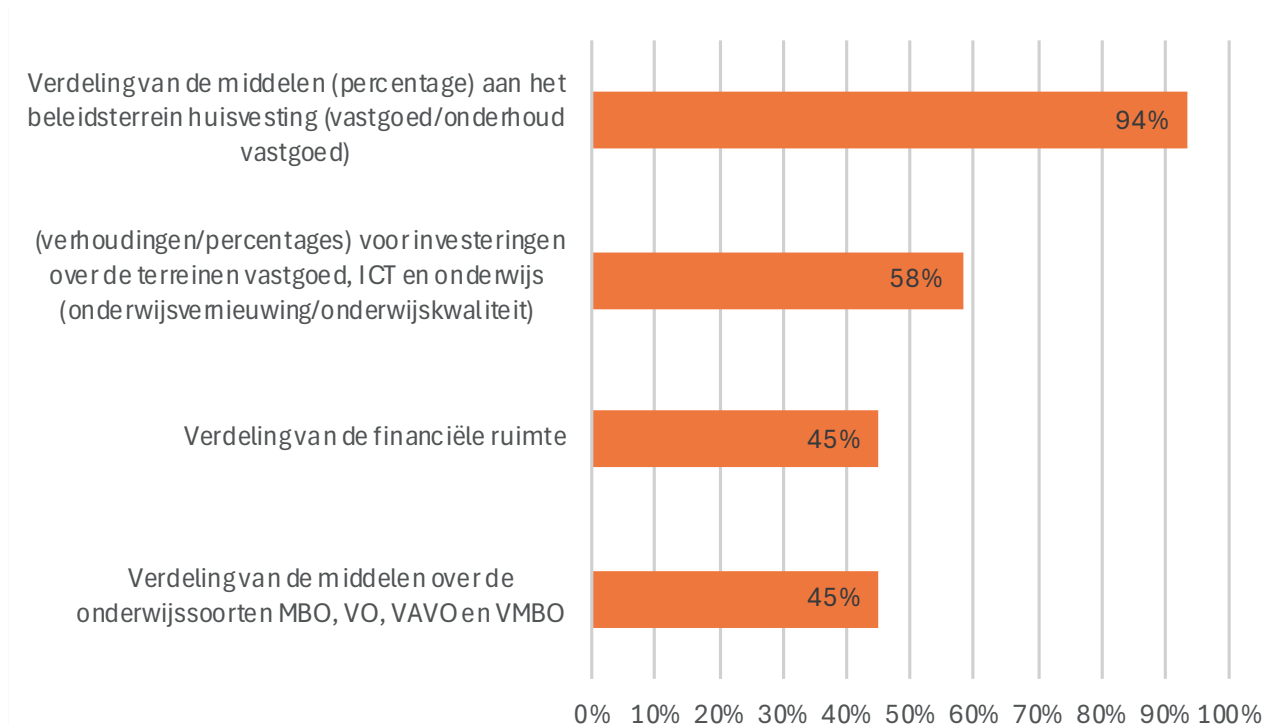
11. De hoofdlijnen van de begroting bevat de volgende algemene financiële uitgangspunten. (meerdere antwoorden mogelijk)

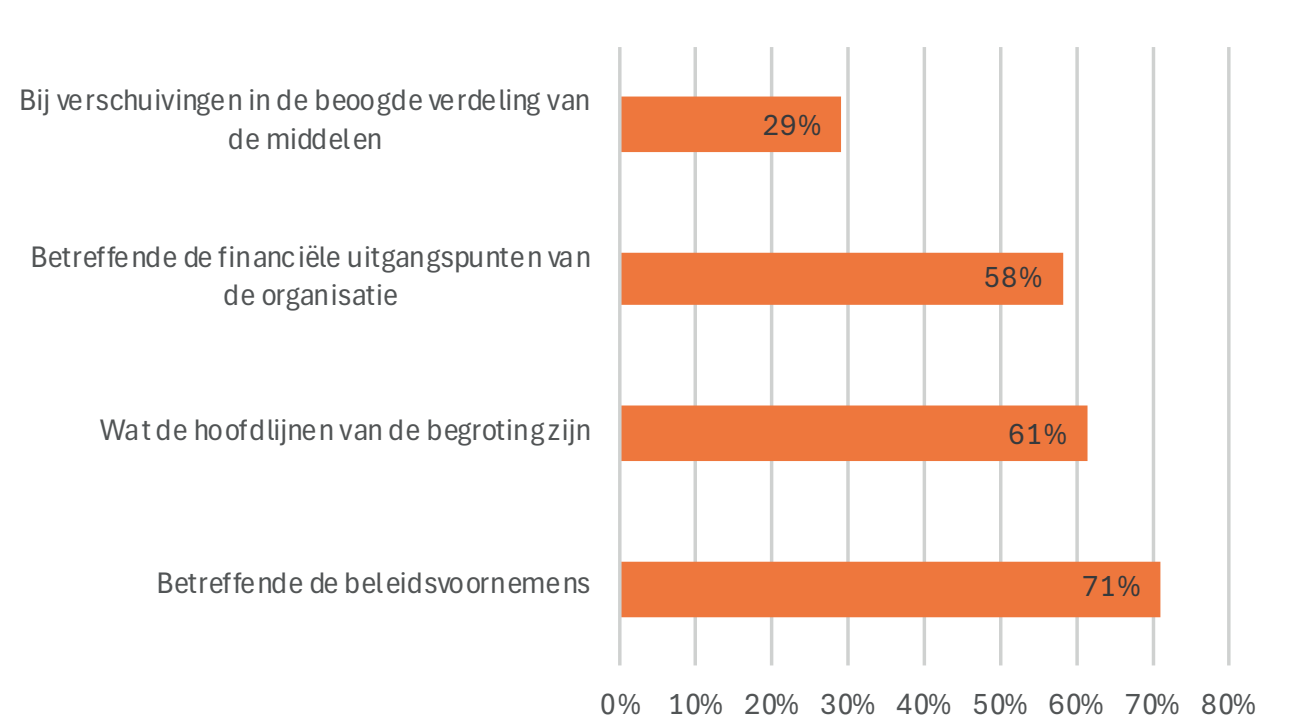
12. De hoofdlijnen van de begroting bevat de volgende financiële uitgangspunten t.a.v. verdeling van de middelen t.b.v. het personeel. (meerdere antwoorden mogelijk)

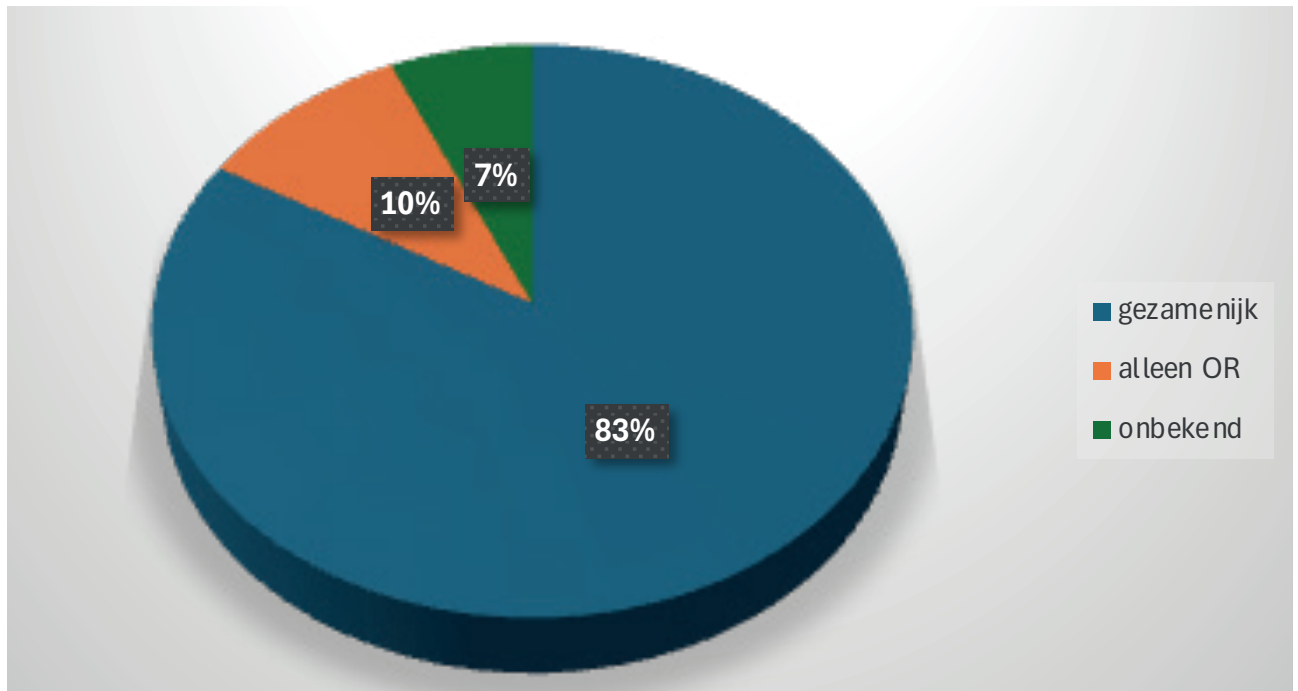
13. De hoofdlijnen van de begroting bevat de volgende financiële uitgangspunten t.a.v. verdeling van de middelen t.b.v. huisvesting (en beheer), onderwijs en investeringen. (meerdere antwoorden mogelijk)

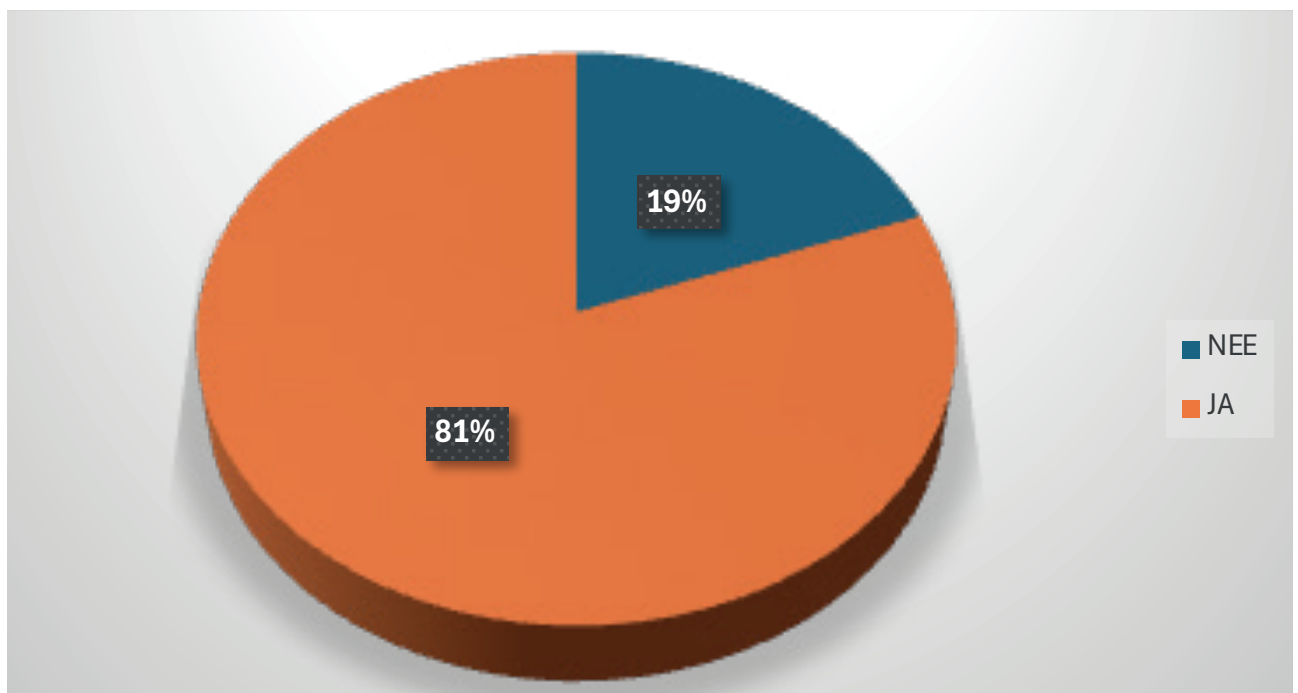
14. De ondernemingsraad wordt in een vroegtijdig stadium meegenomen (meerdere antwoorden mogelijk)

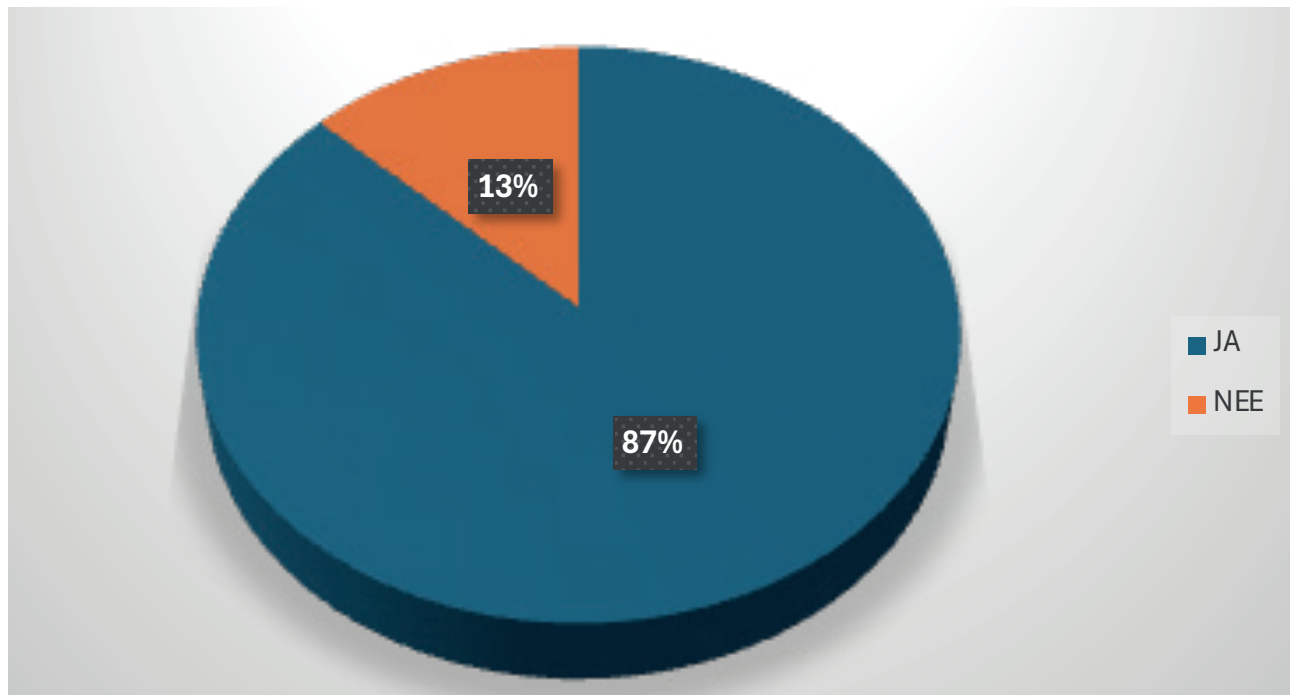
15. Op welke wijze geeft de OR instemming op de hoofdlijnen van de begroting?
(meerdere antwoorden mogelijk)

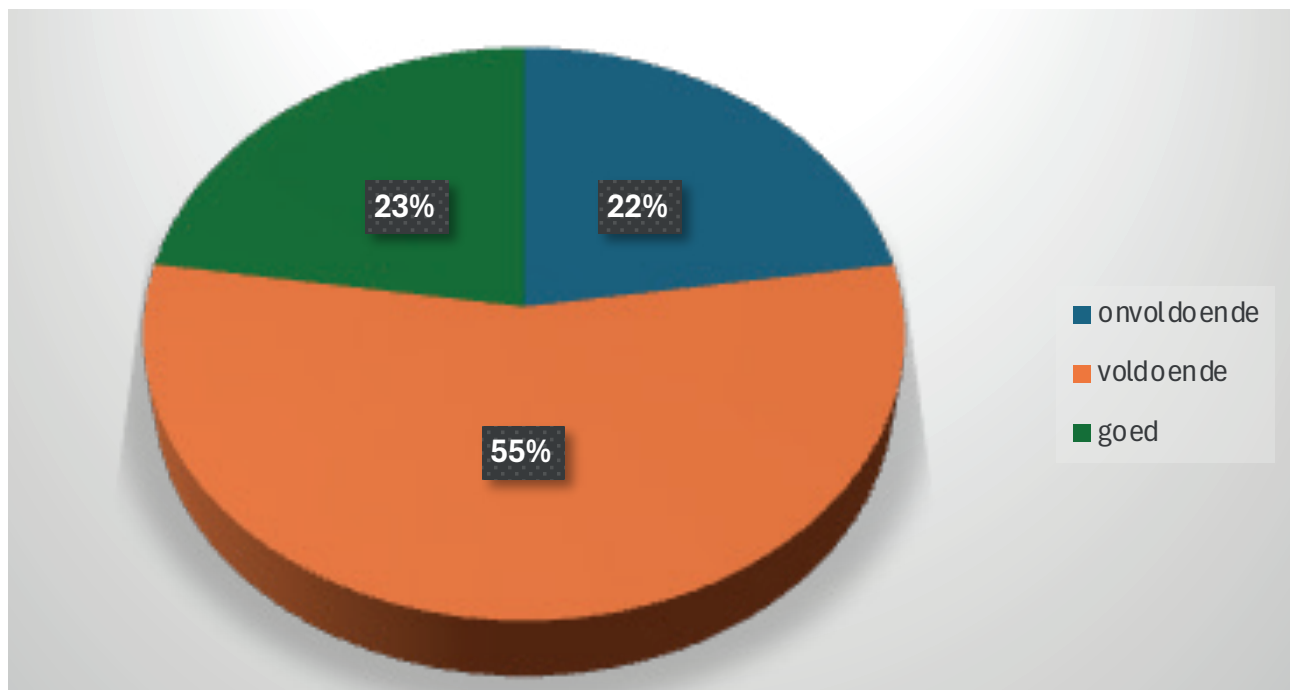
16. De OR is op de hoogte van de procedure als er geen instemming wordt verleend?

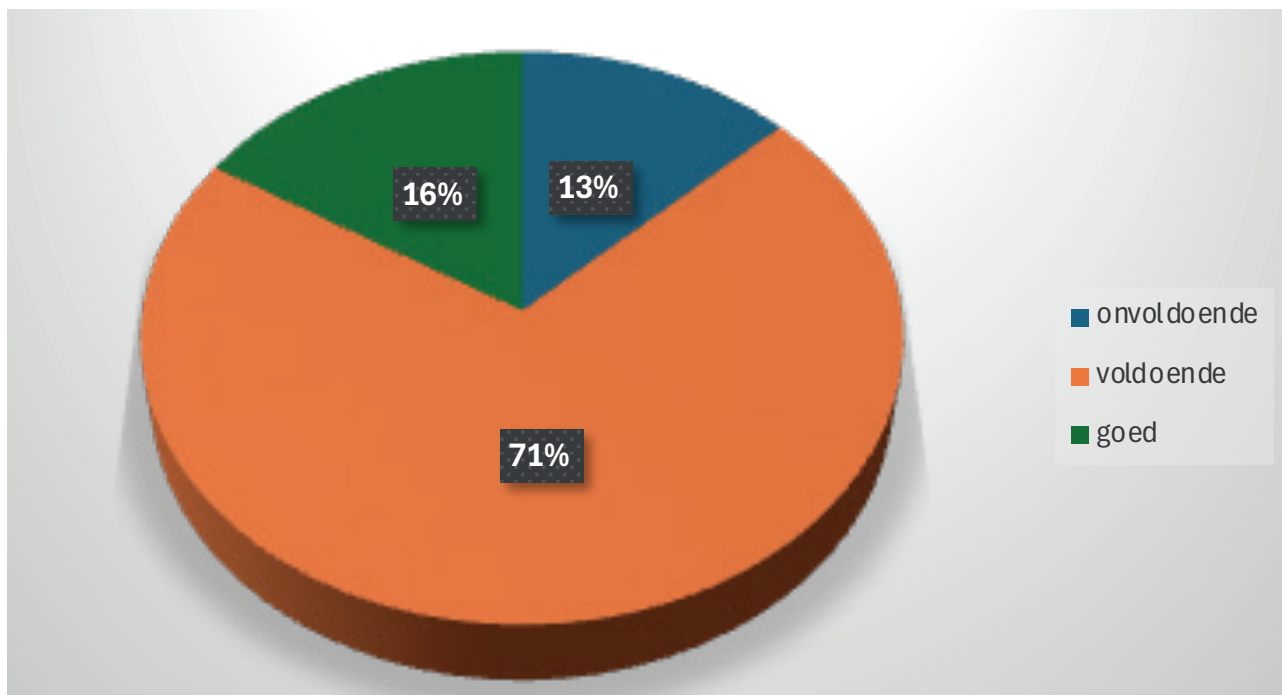
17. De OR is op de hoogte van de gevolgen als er geen instemming wordt verleend?

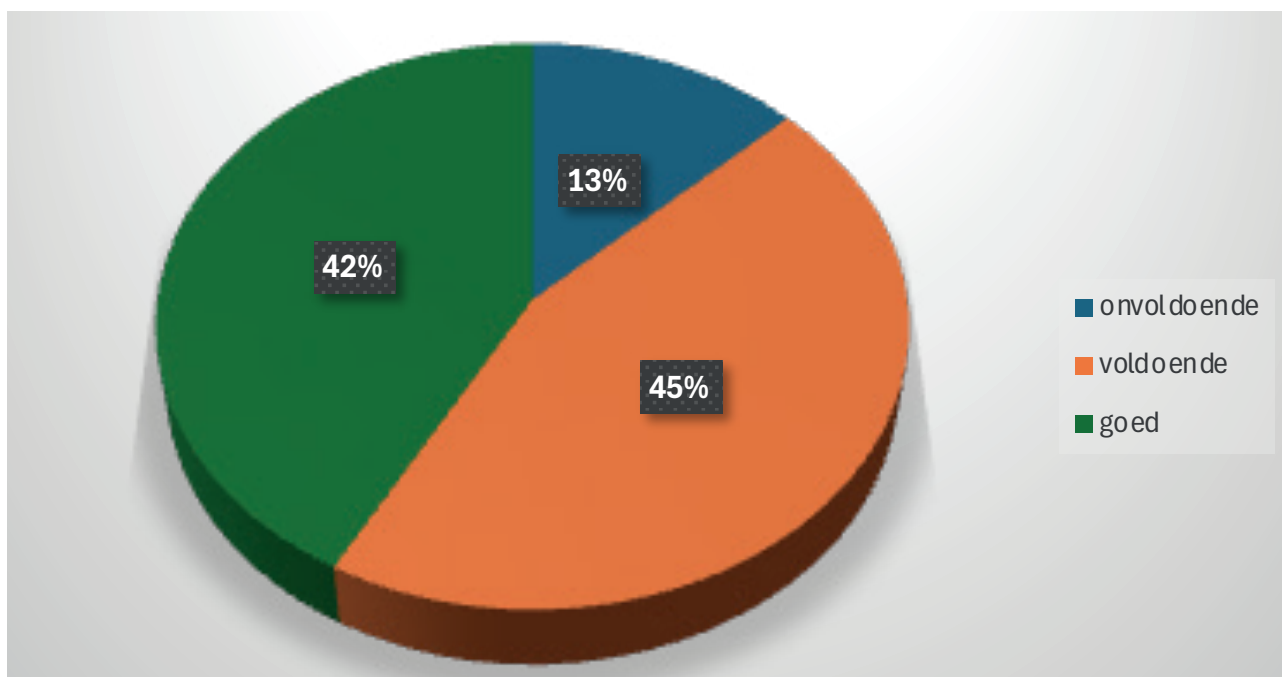
18. Hoe beoordeelt uw OR het proces m.b.t. het instemmingsrecht op de hoofdlijnen van de begroting?

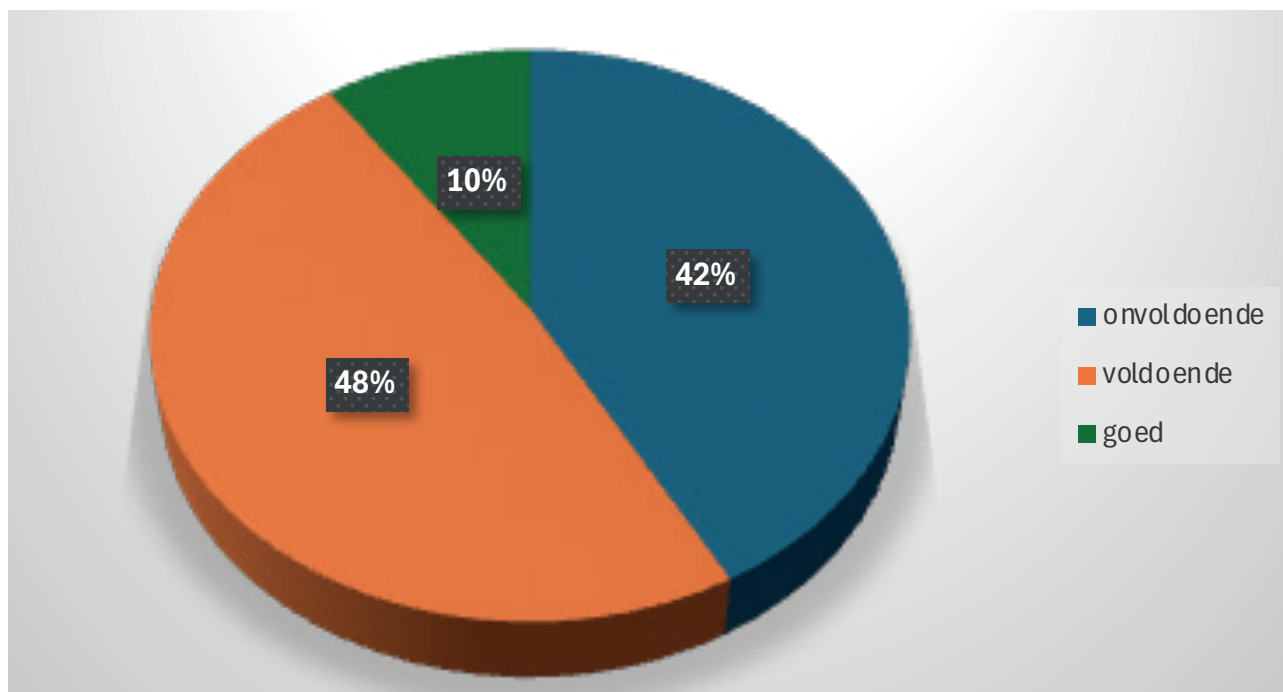
19. Hoe beoordeelt uw OR de aangeleverde documenten t.b.v. het instemmingsrecht op de hoofdlijnen van de begroting?

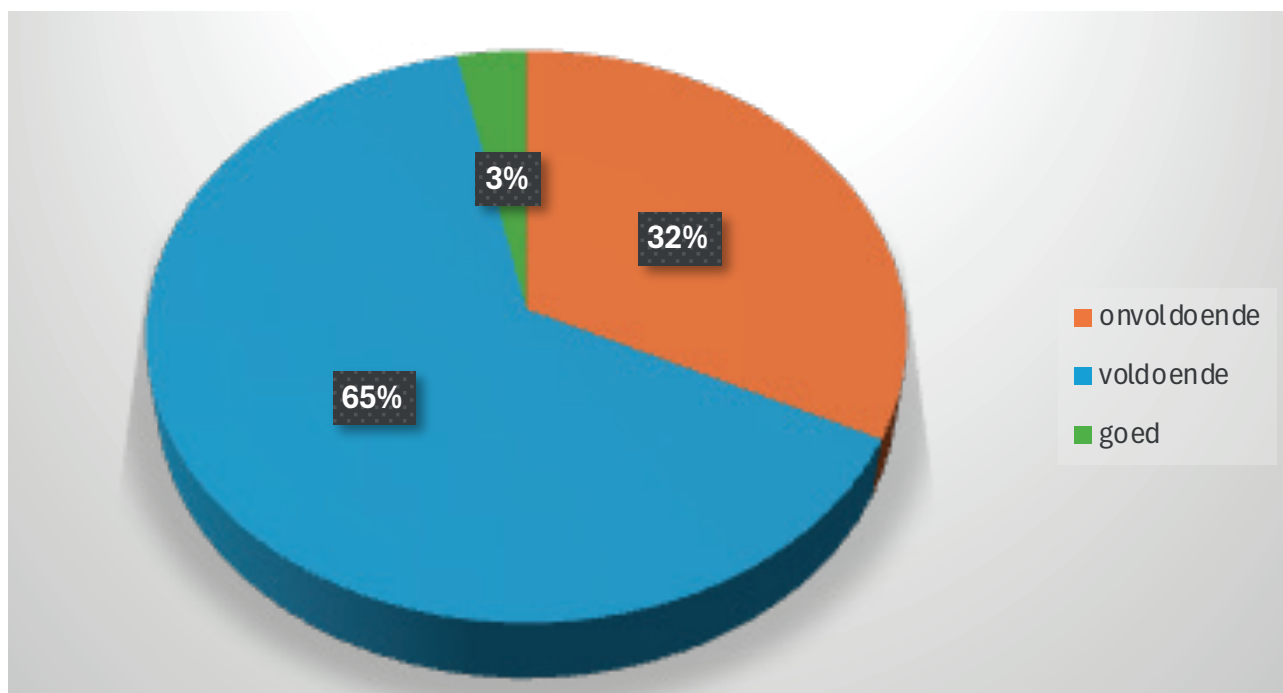
20. Hoe beoordeelt uw OR overleg met het CvB m.b.t. het instemmingsrecht op de hoofdlijnen van de begroting?

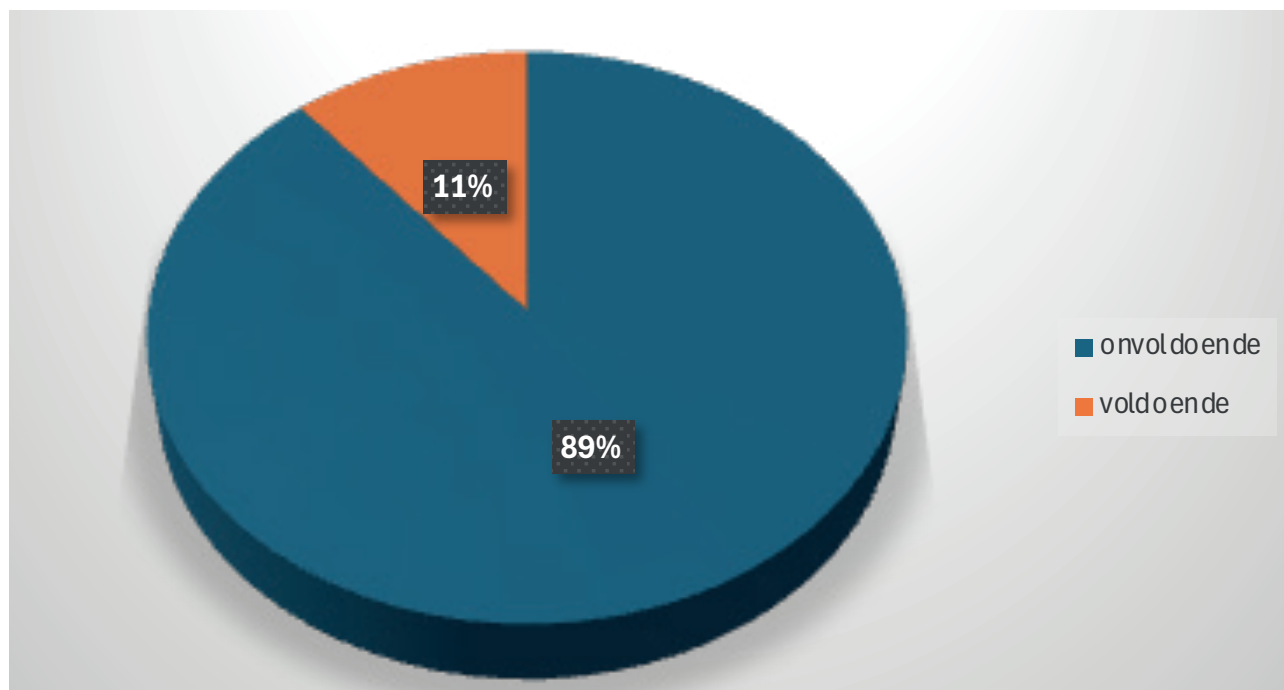
21. Hoe beoordeelt uw OR het overleg met de SR m.b.t. het instemmingsrecht op de hoofdlijnen van de begroting?

22. Hoe beoordeelt u het proces van monitoring van de hoofdlijnen en de begroting, nadat de OR heeft instemming heeft verleend?

23. (Alleen invullen indien van toepassing!) Hoe beoordeelt uw OR het overleg met de RvT m.b.t. het instemmingsrecht op de hoofdlijnen van de begroting?

24. Welke aanbevelingen zijn volgens u noodzakelijk om het proces, van het verlenen van instemming op de hoofdlijnen van de begroting, te verbeteren?

Samenvatting van de antwoorden op de open vragen.

Om de medezeggenschap te versterken, moeten alle stukken tijdig en correct worden aangeleverd. Een duidelijke specificatie van de uitgaven is noodzakelijk en financiële rapportages moeten per regelmatig aan de OR worden verstrekt. Hoewel er voldaan wordt aan de wettelijke basis, zijn de hoofdlijnen vaak vaag en is er meer samenhang tussen hoofdlijnen en periodieke rapportages gewenst.

Het begrotingsproces kan worden geoptimaliseerd door betere samenwerking tussen OR, RvT, en de afdelingen financiën en HR. Meer inspraak is nodig bij de docenten/groepsratio's en het allocatiemodel. Documenten komen vaak te laat aan en vroege betrokkenheid bij de begroting is essentieel. De tijd voor beoordeling van de hoofdlijnen van de begroting moet minimaal één maand bedragen. Heldere procesafspraken met de daarbij behorende documenten moeten zorgen voor meer duidelijkheid en het proces tot instemming op de hoofdlijnen te vereenvoudigen.

Alle stukken tijdig en correct aanleveren en zo nodig een deskundige raadplegen

Betere en duidelijkere specificatie van de uitgaven, bijvoorbeeld: 30/70 verdeling klopt lang niet meer. verdelen is L schalen + instructeurs (OP) en de rest inclusief management (OBP).

“Maandelijks financiële rapportage naar OR toe.

Hoofdlijnen zijn een te grijs gebied. Word gebruikt om het onduidelijker te maken om bestaand beleid te begrijpen.”

Alle informatie vooraf aanleveren, zonder dat de OR daar navraag naar moet doen.

Als aan de wettelijke basis is voldaan is het niet gemakkelijk om de medezeggenschap te versterken in het overleg, voldoende informatie etc

Er is een planning gemaakt voor de totstandkoming van de voorjaarsnota 2025 m.b.t. kalenderjaar 2026 waarin de hoofdlijnen van de begroting in mee wordt genomen.

“Beter afstemmen van de grondslagen voor begroten zoals opgenomen in de kaderbrief. De opgenomen tekst kan nu op meerderlei wijze geïnterpreteerd worden.

Vraag 10 dwingt mij tot een 'negatief' antwoord. Ik ben van mening dat er voldoende expertise is, echter kan dat niet gekozen worden! Deze vraag kan in mijn ogen de prullenbak in..”

Meer samenhang van de hoofdlijnen met de kwartaalrapportages.

“Geef duidelijk in de handout aan waarop we instemming hebben. Dat is m.i. de hoofdlijn (kaderbrief).

De detailbegroting kunnen we een mening over vormen ,meer of minder geld naar de koffie, maar hebben we formeel geen instemming op.

Mijn idee voorbereidingscommissie financieën weten meer dan gemiddeld hoe het werkt, die verdiepen op inhoud. De OR kan vragen stellen maar gedifferentieerd op mening en stemming-beïnvloedende vragen.”

“We (zowel de OR als CvB) willen de begroting beleidsrijker maken. Veelal worden nu uitgaven bepaald die nog een nadere detaillering nodig hebben. Hierin zit het beleidsrijker maken. Dus zorg er voor dat gedurende het jaar bepaalde posten nader worden uitgewerkt in overleg met OR en CvB.

We merken dat voor de SR de begroting een lastig thema is. Uiteraard worden zij hierin ondersteund, maar het blijft voor hen te abstract”

Meer te zeggen krijgen over de voorspelling van de kengetallen.

“De tijd die de OR krijgt om de HFD Begroting goed te bestuderen om te komen tot een juist besluit (instemmen of niet) is vaak heel krap. Regelmatig overleg met de directeur financiën is zeer nuttig is onze ervaring.

Qua expertise (vraag 9 en 10) kunnen we vaak wel inschatten wat er staat (bedacht) is in de HFD-L'n, maar het ontbreekt m.i. aan de tools (en kennis) om de cijfers/percentages naar ons inzicht veranderd te krijgen.”

Tijdig de stukken aanleveren, deze komen nu te laat.

“Het is een heel krap proces, maar we proberen samen met de RvB dit proces te optimaliseren. Het is bij ons een getrappt proces van OR en kaderbrief, daarna OC's en directies en daarna pas weer OR en RvB. De OC's staan vaak afwijkingen van de kaderbrief toe. Of ze zijn er niet scherp genoeg op en/of ze vinden dat de directies een goed verhaal hebben om af te wijken.

Het is moeilijk om het proces samen met de CSR te doen. Graag ideeën om dit te verbeteren.

Ik zou graag een gestandaardiseerd overleg met de RvT over de begroting willen. Wát zien de beide organen? En in hoeverre komt dat wel/niet overeen?”

“Het proces zoals het nu bij onze organisatie loopt is in principe oké.

De volgende punten willen we terug zien:

We willen als OR meer inzicht in het allocatiemodel;

een concrete weergave van de verdeling onderwijspersoneel-ondersteunende diensten;

Werkdruk: heeft een team voldoende mensen in een team?

De juiste verdeling van LB-LC-LD per eenheid in de organisatie, bijv. LD-collega die geen les meer geeft. Maar ook mensen die taken van LD doen in een lagere schaal.

Soms zijn de vragen op meerdere manieren te interpreteren. Een aantal vragen hebben we open gelaten.

De docent/groepsratio's moeten onderdeel worden van de hoofdlijnen.

sommige vragen hebben wij een antwoord moeten geven terwijl wij daar eigenlijk geen antwoord konden geven

De begroting die wij ontvangen is meer een uitbreiding van de hoofdlijnen dan een echte begroting.

In een vroeg stadium betrokken worden bij de begroting, uitgangspunten van de beleidslijnen en de realisatie.

“De tijd om de hoofdlijnen van de begroting te beoordelen en instemming al of niet te verlenen is te kort. Het tijdsbestek moet minimaal 1 maand zijn Dat is nu slechts 2 weken.

Instemming om hoofdlijnen kan alleen als (in ons geval, een grote organisatie met 53 vestigingen!) locaties en regio's vooraf betrokken zijn (Locatie- en Regio-medezeggenschap) bij het opstellen van hun begroting en akkoord zijn in grote lijnen. Pas dan kunnen wij, de OR, de begroting op hoofdlijnen beter beoordelen.”